

Eugeen Van Mieghem

[1875–1930]

**EN DE EMIGRANTEN
VAN RED STAR LINE**

ERWIN JOOS

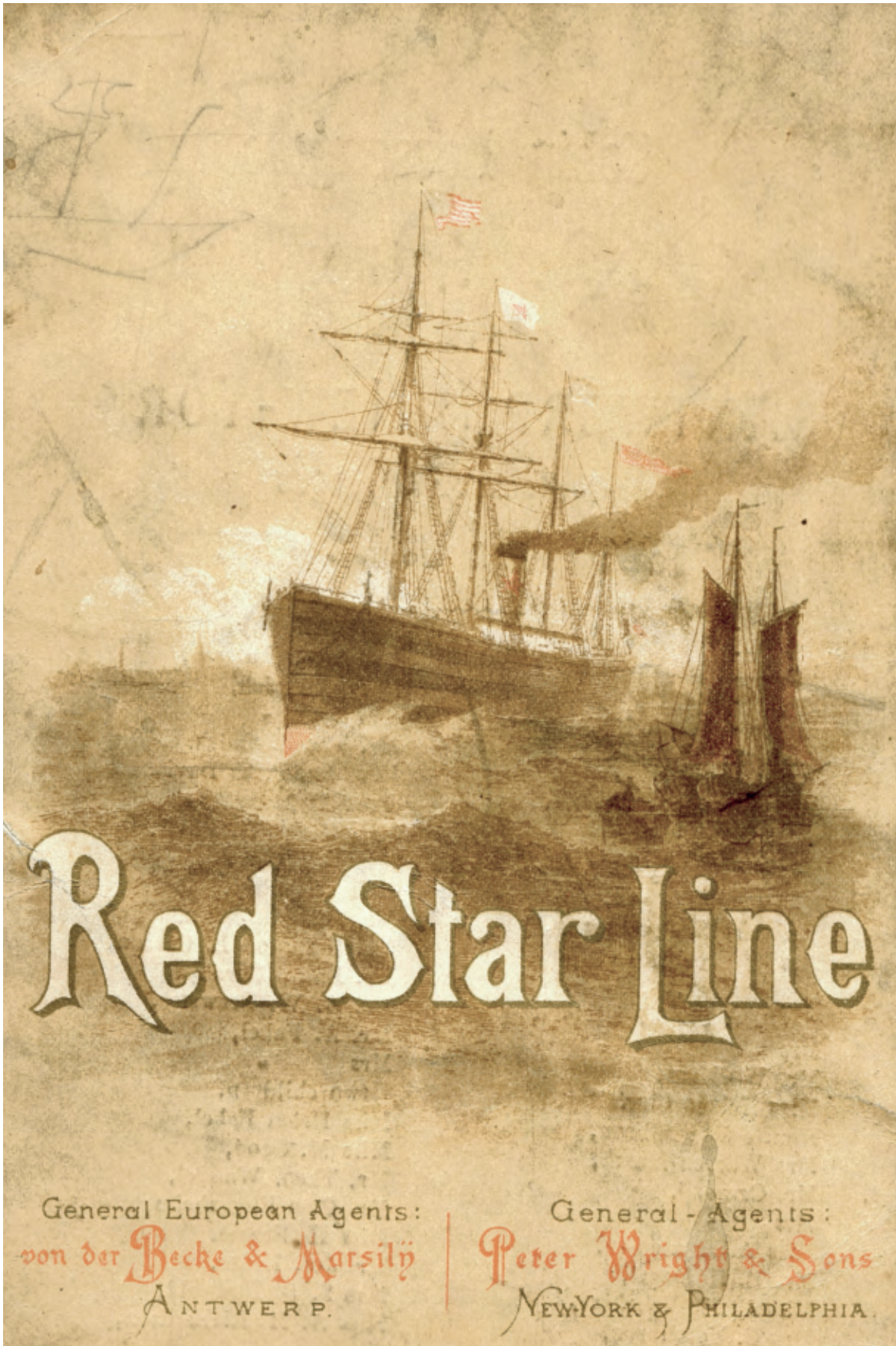
← **RUSTIG HOEKJE
(RED STAR LINE-SCHIP
OP DE SCHELDE)**
Eugeen Van Mieghem
olieverf op paneel,
33,5 x 24 cm, 1902
expositie groep Eenigen,
Antwerpen, mei 1902, nr. 118
privéverzameling

↗ **TWEE JOODSE
EMIGRANTEN**
Eugeen Van Mieghem
olieverf op paneel,
29 x 41 cm, ca. febr. 1904
privéverzameling

→ **WACHTENDE
EMIGRANT IN DE
MONTEVIDEOSTRAAT**
Eugeen Van Mieghem
zwart krijt, 15,1 x 10,4 cm,
jan. 1903
privéverzameling

→ **RUSTENDE
JOODSE EMIGRANT**
Eugeen Van Mieghem
zwart krijt, 15,1 x 9,4 cm,
ca. 1903
privéverzameling

Red Star Line

General European Agents:
von der *Becke & Marsilj*
ANTWERP.

General - Agents:
Peter Wright & Sons
NEWYORK & PHILADELPHIA.

Red Star Line

Een initiatief van Clement A. Griscom

Clement A. Griscom werd in 1841 geboren in een welstellende quakerfamilie in Philadelphia. Vanaf 1857 werkte hij als klerk voor het scheepvaartbedrijf Peter Wright and Sons, een firma waarvan de jonge klerk partner werd in 1863. In 1859 slaagde Edwin Drake in de staat Pennsylvania er als eerste in op commerciële wijze aardolie aan te boren. Na de Amerikaanse burgeroorlog (1861-1865) werd Philadelphia de Amerikaanse haven bij uitstek van waaruit aardolie in vaten naar Europa werd geëxporteerd. Via zijn ouders had Clement Griscom uitstekende contacten met de hoofdaandeelhouders van Pennsylvania Railroad Company, een bedrijf dat in 1846 was opgericht en eind 19de eeuw tot de belangrijkste spoorwegmaatschappij van de Verenigde Staten uitgroeide. Op haar hoogtepunt was het de grootste beursgenoteerde

onderneming ter wereld en stelde zij 250 000 mensen te werk. Met ongekende financiële middelen had de onderneming behoefte aan diversificatie in haar activiteiten, waarbij de scheepvaart een logische keuze betekende. In 1871 werd met haar steun en op initiatief van Griscom American Steamship Company, beter bekend als American Line, opgericht. De scheepvaartlijn verzorgde een verbinding tussen Philadelphia en Liverpool, de toegangspoort tot de Engelse industrie. De schepen werden gebouwd op werven in Philadelphia, voeren onder Amerikaanse vlag met een Amerikaanse bemanning. Een groep financiers richtte datzelfde jaar ook International Navigation Co. in Philadelphia op, met Clement Griscom als ondervoorzitter. Op 4 mei 1871 werd het bedrijf met de machtige Pennsylvania Railroad Company als financieel controlerende partij door de staat Pennsylvania als naamloze vennootschap erkend.

← RED STAR LINE
passagierslijst
SS Waesland, 1885
verz. Eugene Van Mieghem
Museum, Antwerpen

→ RED STAR LINE
advertentie, 1886
verz. MAS, Antwerpen

← **HOEKHUIS
LEYSSTRAAT EN
JESUSSTRAAT**
Eugeen Van Mieghem
pastel, 52 x 46 cm, ca. 1912
privéverzameling

↑ **LEYSSTRAAT**
prentkaart,
Antwerpen, ca. 1930
verz. Eugeen Van Mieghem
Museum, Antwerpen

→ **EMIGRANTEN AAN
HET RED STAR LINE-
MAGAZIJN**
Eugeen Van Mieghem
zwart krijt, 8,9 x 12,7 cm,
gedat. 8 dec. 1903
privéverzameling

Uiteindelijk moesten de emigranten zich na een verblijf van enkele dagen aanmelden aan de Rijnkaai, waar de schepen van Red Star Line aangemeerd lagen. Voor zij inscheepten, moesten zij echter een medisch onderzoek ondergaan, want de Amerikaanse immigratiediensten op Ellis Island waren onverbiddelijk: zieke emigranten werden op kosten van de betrokken rederij meteen terug naar Europa gestuurd. Uiteraard wilde men dat voorkomen. Zo trok Red Star Line in 1893 op de hoek van de Rijnkaai met de Montevideostraat een gebouw op waar artsen de migranten medisch onderzochten, terwijl hun kleding en bagage chemisch ontsmet werden. Na 1900 duurde de overtocht meestal niet langer dan een of twee weken. Voor de derdeklaspassagiers betekende de overtocht echter een verschrikking. Op het tussendek drong weinig verse lucht door, het eten en drinkwater waren van slechte kwaliteit. Veel reizigers werden zeeziek. De grootste groep emigranten die in Antwerpen aankwam, bestond uit Centraal- en Oost-Europese joden, op de vlucht voor een uitzichtloos bestaan van armoede, werkloosheid, onderdrukking en onverdraagzaamheid.

← **EMIGRANTEN
AAN DE NASSAUBRUG**
Eugeen Van Mieghem
olieverf op doek,
14 x 18,9 cm, ca. 1901
privéverzameling (oude
verz. Walther Vanbeselaere)

↖ **EMIGRANT**
Eugeen Van Mieghem
zwart krijt, 15.1 x 9.4 cm,
ca. 1903
privéverzameling

↑ **EMIGRANT MET HOED**
Eugeen Van Mieghem
zwart krijt, 15.1 x 9.4 cm,
ca. 1903
privéverzameling

← **TWEE JOODSE
EMIGRANTEN**
Eugeen Van Mieghem
zwart krijt, 20.5 x 14.2 cm,
nov. 1907
verz. Museum Plantin-
Moretus, Prentenkabinet,
Antwerpen

➔ **TWEE JOODSE
EMIGRANTEN**
Eugeen Van Mieghem
zwart krijt, 27 x 13 cm,
ca. 1904
privéverzameling

OPENING VAN HET RED STAR LINE MUSEUM

Het Red Star Line Museum werd ingehuldigd op 27 september 2013. Op de persconferentie werden de figuur van Van Mieghem en het belang van zijn oeuvre uitdrukkelijk door burgemeester Bart De Wever, Philip Heylen en Koen Kennis onderstreept. Tijdens zijn toespraak bekleemtoonde Philip Heylen nogmaals het belang van het verhaal en het oeuvre van Van Mieghem voor de stad Antwerpen. In de publicatie *Red Star Line 1873-1934 Antwerpen* schreef auteur Eric Rinckhout de bijdrage *Eugeen Van Mieghem en de emigranten in de kunst*. Hij situeerde Van Mieghems werk naast dat van Belgische tijdgenoten en van de Amerikaan Everett Shinn, maar ook naast dat van fotografen in New York, zoals Alfred Stieglitz en Jacob Riis. Het belang van Van Mieghems oeuvre werd ook door journaliste Sarah Crew bekleemtoond in het weekblad *Flanders Today*.

SONIA FUENTES-PRESSMAN, EEN DER LAATSTE OVERLEVENDEN

De lezingenreeks *Eugeen Van Mieghem en de Joodse emigranten van Red Star Line* die ik in de maand april 2014 in Florida hield, kende veel belangstelling (JGS Orlando, JGS Broward County – Fort Lauderdale, JGS Miami Palm Beach County – Delray Beach, JGS of Greater Miami – Miami, Miami Pinecrest Library en Miami Temple Beth Am). In Sarasota had ik een ontmoeting met Sonia Fuentes-Pressman, een van de weinige nog levende Red Star Line-passagiers. Als peuter was zij in april 1934 samen met haar ouders aan boord van SS *Westernland* naar de USA gereisd. Leigh Larmoyeux uit Palm Beach introduceerde mij bij The Society of the Four Arts, een van de meest exclusieve clubs in Florida. In Ierland ontmoette ik dankzij prof. dr. Eric Van Hooydonk, voorzitter van de vereniging Watererfgoed Vlaanderen, de directie van de Port Authority in Dublin en stelde hen het

↑ **RED STAR LINE**
prentkaart SS Western-
land, ca. 1930
verz. Eugene Van Mieghem
Museum, Antwerpen

← **RED STAR LINE**
ANTWERPEN – AMERIKA
Henri Cassiers (1858-1944)
affiche, 1899
privéverzameling

werk van Van Mieghem voor. Lucy McCaffrey, voorzitter van de Dublin Port Authority, reageerde meteen enthousiast. Op 5 november bezochten de Ierse ambassadeur Eamonn Mac Aodha en een delegatie van de Dublin Port Company met Lucy McCaffrey, Eamonn O'Reilly (CEO) en Seán O'Laoire (advisor) het Van Mieghem Museum en verklaarden definitief hun akkoord om een retrospectieve te sponsoren.

Op 29 januari 2015 ontving ik in het Van Mieghem Museum het bezoek van David Maenaut, afgevaardigde van de Vlaamse regering aan de Belgische ambassade in Wenen, die zijn medewerking toezegde voor alle Van Mieghem-projecten in Centraal-Europa. Mijn tweede reeks lezingen in Florida (resp. Miami, Naples, Sarasota, Boca Raton en Palm Beach) werd opnieuw druk bijgewoond. Tijdens de laatste lezing van 13 april in The Society of the Four Arts in Palm Beach waren er niet minder dan 150 aanwezigen. In Sarasota genoot ik, net als het jaar voorheen, van de hartelijke ontvangst door Sonia Fuentes. Onze ontmoeting en mijn lezing daar werden vermeld in The Jewish News of Sarasota-Manatee.

VAN MIEGHEM IN BOEDAPEST EN PRAAG

De vernissage van de expositie *The Missing Images, Eugene Van Mieghem and the Jewish Emigrants of the Red Star Line* in het Joods Museum van Boedapest vond plaats op 23 april 2015 in aanwezigheid van curator prof. dr. István Németh en van de Belgische ambassadeur Jo Indekeu. De Stichting schonk directeur Zsuzsanna Toronyi een exemplaar van het bronzen beeld *De emigrant* voor haar collectie. Tijdens de expositie werd de film *Eugeen Van Mieghem, A nép művésze* (Een kunstenaar van het volk) met Hongaarse ondertitels vertoond. In het Joods Museum van Praag opende de expositie *The Missing Images, Eugene Van Mieghem and the Jewish Emigrants to the New World* op 9 september. Conservator Arno Párik en directeur Leo Pavlat verwelkomden drie ambassadeurs op de vernissage: Gary Koren (Israël), Françoise Gustin (België) en Andrew H. Shapiro (Verenigde Staten van Amerika). Tijdens de tentoonstelling konden de bezoekers de film *Eugeen Van Mieghem, Een kunstenaar van het volk* bekijken in Engelstalige versie met Tsjechische ondertitels.